

матеріалознавчі експертизи; судово-наркологічна; судова інженерно-транспортна; судово-біологічна; судова експертиза з техніки безпеки праці; криміналістична експертиза (трасологічна, балістична, дактилоскопічна, почеркознавча та ін.) судово-біологічна та ін. експертизи.

Список використаних джерел:

1. Банцер Е.В. Теория и практика расследования дел о насильственной смерти на железнодорожном транспорте: Учебное пособие. – Минск: Академия МВД Респ. Беларусь, 2004. – 75 с.
2. Дмитриев А.С. Судебная психиатрия: Учебник / А.С. Дмитриев, Т.В. Клименко. - М.: Юристъ, 1998. - 408 с.
3. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/25702247>
4. Страхова С.В. Криміналістичні аспекти доказування у кримінальних справах про вбивства, вчинені з особливою жорстокістю // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». - Том 22 (61). - 2009. - № 1. - С. 357-366.
5. Тимофеєнко С.А. Ознаки комплексної судової експертизи в кримінальному процесі / С.А. Тимофеєнко // Право та управління. – 2011. - № 1. – С. 452-456 (с. 454)

Казначеев Дмитро Георгійович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультету №2
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО ІНТЕРВ'Ю ІЗ
ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА У ДОСУДОВОМУ
РОЗСЛІДУВАННІ**

Під час досудового розслідування дуже часто виникають ситуації коли є сумніви у правдивості інформації, що надається особою щодо обставин, які є предметом розслідування і без використання спеціальних знань отримати будь-які відомості щодо них неможливо або вкрай важко.

Прикладом такого використання спеціальних знань у досудовому розслідуванні є психофізіологічне інтерв'ю із застосуванням поліграфу.

Психофізіологічне інтерв'ю із застосуванням поліграфа – це опитування з використанням комп'ютерного технічного засобу (поліграфа), під час якого здійснюється аналіз (оцінка) динаміки психофізіологічних реакцій опитуваної особи у відповідь на психологічні стимули, задані у вигляді варіантів відповідей, предметів, схем, фото тощо.

Поліграф – комп'ютерний технічний засіб, що відповідно до його технічних характеристик здійснює реєстрацію змін психофізіологічних реакцій людини у відповідь на пред'явлення за спеціальною методикою певних психологічних стимулів, не завдає шкоди життю, здоров'ю людини та навколишньому середовищу;

Метою проведення опитування є отримання ймовірної та орієнтувальної інформації, яку іншим шляхом отримати неможливо, для її

використання в діяльності щодо попередження та виявлення протиправних дій.

Опитування із застосуванням поліграфа не передбачає отримання незаперечних результатів щодо реагування особи на психологічні стимули, а висновки за наслідками використання поліграфа мають виключно ймовірний та орієнтувальний характер.

Результати опитування не тягнуть правових наслідків, не можуть бути підставою для прийняття будь-яких рішень стосовно особи, а використовуються виключно як відомості ймовірного або орієнтувального характеру для можливого формування у службових (посадових) осіб які проводять розслідування внутрішнього переконання для здійснення заходів у сфері службової діяльності (висунення оперативно-слідчих версій, визначення найоптимальніших шляхів з їх перевірки).

Результати опитування не мають будь-якої доказової сили, а лише орієнтують на здобуття матеріальних та інших доказів у порядку, передбаченому чинним законодавством.

Підставою для необхідності застосування поліграфа є документально підтверджені сумніви у правдивості інформації, що надається особою щодо обставин, які є предметом розслідування або перевіряються у встановленому законодавством порядку коли іншим шляхом отримати будь-які відомості щодо них неможливо.

До здійснення опитування із використанням поліграфа та проведення психофізіологічного інтерв'ю допускаються спеціалісти, які пройшли відповідну підготовку та допущені до цієї роботи.

Робота спеціаліста поліграфа здійснюється з дотриманням Конституції України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Кримінального процесуального Кодексу, Законів України “Про державну службу“, “Про засади запобігання і протидії корупції“, “Про Національну поліцію“, “Про оперативно-розшукову діяльність“, “Про інформацію“, “Про захист персональних даних“, та інших нормативно-правових актів.

Оскільки опитування із застосуванням поліграфа являє собою комплексну процедуру, що має свої особливості залежно від спрямованості та завдань, то її проведення передбачає дотримання таких загальних принципів: добровільної згоди, правомірності, комплексності та всебічного забезпечення прав людини.

Згідно з принципом добровільної згоди спеціаліст поліграфа починає психофізіологічне інтерв'ю із використанням поліграфа лише за умови отримання письмової згоди особи і обов'язково пересвідчившись у тому, що ця згода справді добровільна, а не є наслідком примусу або тиску з боку сторонніх чи зацікавлених осіб.

Відмова особи від участі в психофізіологічному інтерв'ю із використанням поліграфа не може тягти утиску особи, порушення її законних прав та свобод.

За принципом правомірності психофізіологічне інтерв'ю із застосуванням поліграфа проводиться тільки за наявності відповідного завдання та в межах визначеного кола питань, про що спеціаліст поліграфа повідомляє особу, яка опитується.

Ініціатива щодо опитування також може належати особі, стосовно якої, на її думку, висунуті безпідставні звинувачення або підозри.

Принцип забезпечення прав і свобод людини (невтручання в приватне і сімейне життя, відсутність посягань на свободу думки, совісті і релігії, вираження поглядів, задекларовані статтями 8-10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) для спеціаліста поліграфа є провідним.

Особа повинна знати, щодо якої події проводиться психофізіологічне інтерв'ю із використанням поліграфа, бути ознайомленою зі змістом тестів, має право відмовитись від обстеження на будь-якому етапі, не давати пояснень щодо виникнення у неї тих чи інших реакцій.

Сфери можливого використання поліграфа в досудовому розслідуванні:

- звужування кола підозрюваних та ймовірно причетних осіб до події, що перевіряється;
- виявлення можливості причетності особи, яка опитується, до планування, підготовки або вчинення правопорушення;
- оцінювання правдивості свідчень, наданих особою;
- одержання інформації орієнтувального характеру про підготовку або вчинення правопорушень, щодо напрямів здобуття доказів;
- отримання ймовірної та орієнтувальної інформації про механізм і спосіб здійснення правопорушення;
- визначення оперативно-слідчих версій та проведення першочергових оперативно-розшукових заходів для виявлення, розкриття та припинення правопорушень.

По закінченні опитування спеціаліст поліграфа знайомить особу з результатами опитування щодо її реагування на пред'явлені психологічні стимули, з'ясовує, чи бажає особа ознайомитися з довідкою, та інформує про можливість та порядок ознайомлення.

Після закінчення роботи спеціаліст поліграфа готує довідку про результати проведеного опитування в якій зазначаються:

1) підстави для проведення психофізіологічного інтерв'ю із використанням поліграфа (правдивість якої саме інформації, що надається особою, викликає сумнів та якими документами ці сумніви підтверджуються) та його мета (питання, що повинні бути вирішені спеціалістом поліграфа);

 прізвище, ім'я та по батькові особи, з якою проводилося інтерв'ю;
 місце і час проведення психофізіологічного інтерв'ю із використанням поліграфа;

поліграф, що використовувався, та кількість каналів реєстрації психофізіологічних показників;

назви основних блоків тесту;

загальні відомості про спеціаліста поліграфа;

2) опис отриманих результатів та їх обговорення:

отримані позитивні реакції по кожному пред'явленому тесту;

особливості поведінки особи, з якою проводилось інтерв'ю;

3) висновки:

аналіз реагувань, що були зафіксовані під час проведення психофізіологічного інтерв'ю із застосуванням поліграфа;

обґрунтування найбільш перспективних оперативно-слідчих версій, необхідності проведення певних оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, перевірка отриманої орієнтувальної інформації, а також результатів з'ясування поставлених ініціатором питань;

характеристика поведінки особи, яка опитувалась;

4) відмітка про ознайомлення опитуваного з довідкою.

У довідці спеціаліста поліграфа зазначається, що висновки носять ймовірний та орієнтувальний характер, не можуть бути використані як доказ, а потребують додаткової перевірки та пошуку доказів в установленому законодавством порядку.

Кисельов Андрій Олександрович

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри

оперативно-розшукової діяльності

та спеціальної техніки факультету № 1

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ПРОТИДІЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НЕЗАКОННОМУ ВИДОБУВАННЮ БУРШТИНУ

Злочини у сфері надкористування в Україні характеризуються постійним зростанням і високою латентністю. На сьогодні залишається актуальною проблема незаконного видобування бурштину в деяких регіонах нашої держави. Це призводить до змін гідрологічного режиму, пошкодження ґрунтового і рослинного покривів. Псування родючого шару землі унеможливує подальшу ефективну експлуатацію ґрунту. Наслідком вище переліченого є завдання державі значних збитків.

Оперативні підрозділи Національної поліції є суб'єктом протидії незаконному видобуванню бурштину. Прогнозувати ефективність